



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 83 30
F: 01 478 83 31
E: gp.mju@gov.si
www.mju.gov.si

**GENERALNI SEKRETARIAT
VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE**

gp.gs@gov.si

Številka: 007-1444/2012/5

Datum: 9. 11. 2012

EVA: 2012-2030-0067

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic - skrajšani postopek (EVA: 2012-2030-0067)- PREDLOG ZA OBRAVNAVO

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN in 8/12) je Vlada Republike Slovenije na ... seji pod točko ... dne sprejela

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic - skrajšani postopek (EVA: 2012-2030-0067) in ga posreduje Državnemu zboru Republike Slovenije.

dr. Božo Predalič
GENERALNI SEKRETAR

Priloga:

- predlog zakona

2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- dr. Senko Pličanič, minister za pravosodje in javno upravo
- Helmut Hartman, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo
- Mojca Ramšak Pešec, generalna direktorica, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo
- Štefka Korade Purg, višja sekretarka, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo

2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:

- dr. Senko Pličanič, minister za pravosodje in javno upravo
- Helmut Hartman, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo
- Mojca Ramšak Pešec, generalna direktorica, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:		DA
4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:		
<p>Ministrstvo za pravosodje in javno upravo predlaga, da Vlada Republike Slovenije na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora posreduje Državnemu zboru RS predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic v obravnavo po skrajšanem postopku. Gre namreč le za eno vsebinsko spremembo oziroma dopolnitev zakona, ki sledi že sprejetim odločitvam zakonodajalca glede ureditve pravic poslancev po prenehanju funkcije kot tudi realizacijo sklepa pristojnega delovnega telesa Državnega zbora, ki je predlagal celovito ureditev ter uskladitev zakonodaje, ki ureja pravice do nadomestila plače vsem funkcionarjem. Takšna ureditev bo prispevala tudi k smotrnejši porabi proračunskih sredstev.</p>		
4.b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:		
Gradivo naj obravnava Vlada RS na seji dne 15. 11. 2012.		
5. Kratek povzetek gradiva		
<p>Vlada Republike Slovenije na 26. redni seji dne 23. 8. 2012 pod točko 1.38 ob obravnavi priporočila Mandatno-volilne komisije Državnega zbora Republike Slovenije glede predlogov zakonskih sprememb in uskladitve zakonodaje, ki ureja pravice do nadomestila plače vsem funkcionarjem sprejela sklep, s katerim je naložila Ministrstvu za finance, Ministrstvu za pravosodje in javno upravo ter Službi Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, da v okviru svojih pristojnosti preverijo zakone, ki urejajo pravice funkcionarjev po prenehanju mandata, ter najkasneje do 30. 10. 2012 Vladi Republike Slovenije v sprejem predložijo predloge sprememb in dopolnitev zakonov, ki so potrebne zaradi uskladitve zakonodaje, ki ureja pravice do nadomestila plače za vse funkcionarje.</p> <p>Na tej podlagi je Ministrstvo za pravosodje in javno upravo pripravilo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic, s katerim na novo ureja pravice varuha po prenehanju opravljanja funkcije.</p>		
6. Presoja posledic		
a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	NE
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, - na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - na razvojne dokumente Evropske unije in 	NE

	mednarodnih organizacij	
7. a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR Zakon neposredno ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in tudi ne vpliva na druga javna finančna sredstva.		
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR		
8. Predstavitev sodelovanja javnosti		
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja		NE
Gradivo je bilo predhodno posredovano v usklajevanje Varuhu človekovih pravic.		
9. Predstavitev medresorskega usklajevanja		
Gradivo je bilo poslano v medresorsko usklajevanje: - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo		
Datum pošiljanja: 9. 10. 2012		
Gradivo je usklajeno v celoti		
10. Gradivo je lektorirano		NE
11. Zahteva predlagatelja za		
a)	obravnavo neusklajenega gradiva	NE
b)	za nujnost obravnave	DA
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	NE
12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti		DA
13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade		NE
14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije št. 00700-15/2012/4 z dne 23. 8. 2012.		
dr. Senko Pličanič MINISTER		

Priloge:
- jedro gradiva

ZAKON

**O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC -
SKRAJŠANI POSTOPEK**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Ustava Republike Slovenije v 159. členu ureja institut varuha človekovih pravic za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil. Gre za institucijo neformalnega varstva pravic posameznikov v razmerju do državne oziroma javne uprave. Demokratična in pravna država nosi namreč odgovornost, da vzpostavlja in zagotavlja ustrezne in učinkovite mehanizme varstva pravic posameznikov, ki bi utegnili biti prizadeti s strani nosilcev oblasti.

Zakon o varuhu človekovih pravic (Uradni list RS, št. 71/93, 15/94 - popr. in 56/02 - ZJU) je določil pristojnosti Varuha in njegova pooblastila, kot tudi pravice varuha ter določil ustrezno pravno podlago za organizacijo službe varuha.

Varuh človekovih pravic je hierarhično oziroma individualno oblikovan organ, ki ga osebno predstavlja nosilec te funkcije. Varuh ima štiri namestnike, ki ga nadomeščajo v primerih odsotnosti, smrti, poteka mandata in trajne ali začasne nesposobnosti opravljanja funkcije ter s katerimi si deli področja svojega dela. Delovnopравни status namestnikov varuha je enak statusu varuha človekovih pravic.

Pravice varuha so urejene v V. poglavju zakona. V 49. členu so posebej urejene pravice varuha po prenehanju mandata. Določeno je, da ima varuh po prenehanju mandata, če ne more iz objektivnih razlogov nadaljevati prejšnjega dela ali dobiti druge ustrezne zaposlitve, pravico do nadomestila plače v višini, ki bi jo prejemal, če bi opravljal funkcijo, dokler se ne zaposli oziroma dokler ne izpolni pogojev za upokojitev po splošnih predpisih, vendar najdlje eno leto od prenehanja mandata. Na podlagi drugega odstavka istega člena je možno podaljšanje pravice do izpolnitve pogojev za upokojitev po splošnih predpisih, vendar najdlje za eno leto. Pravico do nadomestila plače po prenehanju mandata imajo tudi namestniki varuha, kar je določeno v 50. členu zakona, in sicer v enakem trajanju, kot to velja za varuha.

Predvidene spremembe Zakona o varuhu človekovih pravic so odziv na zaostreno javno finančno situacijo in izhajajo iz dejstva, da so v času svetovne gospodarske krize ter recesije potrebni določeni sorazmerni posegi v javne finance ter zagotavljanje ne samo smotrnosti, ampak tudi legitimnosti in transparentnosti porabe javnofinančnih sredstev. Podobno kot je to že storila novela Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/12), je treba z vidika sistemske enakosti ter enotnosti, za vse funkcionarje, med njimi tudi za varuha človekovih pravic in njegove namestnike, proučiti dosedanje zakonsko ureditev pravice do nadomestila in ostalih pravic po prenehanju funkcije ter uskladiti zakonodajo, kot to priporoča Mandatno-volilna komisija Državnega zbora RS.

1.2. Razlogi za sprejem zakona

Ob obravnavi sprememb zakona o poslancih, ki so uveljavljene v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/12, ZPos-E) kot posebnem predpisu, ki

ureja pravice in obveznosti poslancev med mandatom in po prenehanju mandata, je pristojno delovno telo Državnega zbora RS, Mandatno – volilna komisija, dne 13.6.2012 sprejela sklep, s katerim Vladi RS priporoča, da čim prej pripravi predloge zakonskih sprememb in uskladi zakonodajo, ki ureja pravice do nadomestila plače vsem funkcionarjem. Med predpisi, ki jih je na podlagi odločitve delovnega telesa Državnega zbora RS treba spremeniti, je tudi Zakon o varuhu človekovih pravic, in sicer v delu, ki ureja pravico varuha po prenehanju opravljanja funkcije. Spremembe zakona so usmerjene v racionalno rabo proračunskih sredstev, varuhu ter njegovim namestnikom, katerim je prenehal mandat, pa omejuje izplačila denarnih nadomestil oziroma spreminja nekatere pravice, kot so izhajale iz 49. člena Zakona o varuhu človekovih pravic pred spremembami in dopolnitvami.

Novela zakona o poslancih, ki je usmerjena v racionalno porabo proračunskih sredstev, poslancem, ki jim je prenehal mandat, omejuje izplačila denarnih nadomestil oziroma spreminja nekatere pravice, ki so izhajale iz 38. člena Zakona o poslancih pred spremembami in dopolnitvami. Bistvene spremembe in dopolnitve Zakona o poslancih, ki se uporabljajo od 1. avgusta 2012, so:

- višina nadomestila po prenehanju mandata se zniža s 100 odstotkov na 80 odstotkov zadnje plače, ki jo je poslanec, ki mu je prenehala funkcija, prejemal, ko je opravljal funkcijo;
- čas prejemanja nadomestila se skrajša z enega leta na šest mesecev od prenehanja mandata in se podaljša za tri mesece za vsak prejšnji zaporedni mandat (vendar največ za šest mesecev) in še dodatno za največ šest mesecev - do izpolnitve pogojev za upokožitev;
- poslanec, ki mu je funkcija poslanca prenehala pred potekom šestih mesecev od potrditve mandata, nima pravice do nadomestila plače;
- pravica do prejemanja nadomestila plače preneha, če se poslanec, ki mu je prenehala funkcija, pred potekom obdobja, v katerem ima pravico do nadomestila plače, zaposli, prične opravljati pridobitno dejavnost ali izpolni minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja. Poslanec, ki mu je prenehala funkcija, je v času prejemanja nadomestila dolžan obvestiti pristojno delovno telo državnega zbora o vseh prejemkih iz naslova opravljanja dela in sicer najkasneje v sedmih dneh po prejetem plačilu. Za prejete zneske po plačilu davkov in obveznih prispevkov se poslancu, ki mu je prenehala funkcija, zniža znesek nadomestila. Če poslanec, ki mu je prenehala funkcija, o prejemkih ne obvesti državnega zbora mu preneha pravica do nadomestila, vrniti mora neupravičeno prejete zneske nadomestila ter je hkrati kaznovan za prekršek.

Kot je navedeno že v uvodni oceni stanja, je zaradi gospodarske krize in recesije tudi Republika Slovenija trenutno v hudih finančnih in gospodarskih razmerah, kar je bil tudi razlog za sprejem novele Zakona o poslancih. Z vidika vprašanja enakosti med funkcionarji v Republiki Sloveniji bi bilo ustrezno in primerno prejemanje nadomestil plače in drugih prejemkov, do katerih imajo pravico funkcionarji spremeniti na način, ki bi upošteval rešitve iz novele Zakona o poslancih. Dodaten razlog za takšno spremembo je tudi družbena solidarnost vseh funkcionarjev, ki jim je prenehala funkcija.

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji predloga zakona

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic je usmerjen v racionalno rabo proračunskih sredstev z namenom omejiti izplačila in pravice varuha človekovih pravic ter njegovih namestnikov po prenehanju funkcije, kot izhajajo iz 49. člena Zakona o varuhu človekovih pravic. Tudi na podlagi predvidene spremembe se bodo pravice

funkcionarjev po prenehanju funkcije uredile enotno. Prvi korak v tej smeri je izveden s sprejemom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/12), temu pa bodo sledile spremembe vseh zakonov, ki poleg splošne ureditve, to je Zakona o funkcionarjih v državnih organih, še posebej urejajo pravice posameznih vrst funkcionarjev (na primer, Zakon o ustavnem sodišču, Zakon o računskem sodišču, Zakon o varuhu človekovih pravic).

2.2. Načela predloga zakona

Načelo neodvisnosti in nepristranskosti

Sprememba zakonskih določb glede prejemanja nadomestila plače po prenehanju opravljanja funkcije nima in ne sme imeti za cilj ogrožanje neodvisnosti ali samostojnosti dela varuha človekovih pravic. Prav to izhodišče narekuje delno drugačno ureditev, kot je uzakonjena za poslance Državnega zbora.

Načelo jasnosti in določnosti zakonskega urejanja pravic

V predlogu zakona se določajo natančna pravila glede pogojev za pridobitev pravice do nadomestila plače, višina nadomestila ter postopek odločanja o tej pravici.

Načelo varstva zaupanja v pravo

Predlog zakona upošteva tudi načelo varstva zaupanja v pravo, ki glede na ustavnosodno presojo Ustavnega sodišča temelji v 2. členu Ustave. Pri pripravi predloga zakona je bilo namreč posebej preučeno vprašanje primernosti in ustavnosti posega v pričakovane pravice (pravna pričakovanja) sedanje varuhinje človekovih pravic ter njenih namestnikov, za katere je ob njihovi kandidaturi, izvolitvi in nastopu funkcije veljala drugačna (sedaj veljavna) zakonska ureditev pravice do nadomestila plače po prenehanju funkcije.

Glede na to, da predlagana zakonska ureditev spreminja pravila glede pridobitve, višine in prenehanja nadomestila plače, do katerega so varuh in namestniki varuha po prenehanju njihove funkcije upravičeni, je mogoče skleniti, da takšna sprememba z vidika sedanje varuhinje ter njenih namestnikov nedvomno pomeni poseg v načelo varstva zaupanja v pravo, ki je eno izmed načel pravne države iz 2. člena Ustave. Pri odločitvi posameznika, da bo kandidiral za funkcijo varuha človekovih pravic, in ki pomeni zanj dolgoletno prekinitev druge poklicne kariere, je pomembno tudi, kakšen bo njegov pravni položaj po prenehanju funkcije. Glede na dolžino mandata varuha človekovih pravic (6 let) je pri odločitvi za opravljanje funkcije lahko bistvenega pomena tudi to, kakšne pravice gredo varuhu po prenehanju mandata.

Po ustaljeni ustavnosodni presoji Ustavnega sodišča načelo varstva zaupanja v pravo posamezniku zagotavlja, da mu država njegovega položaja ne bo poslabšala arbitrarno, torej brez stvarnega razloga, utemeljenega v prevladujočem javnem interesu¹.

Menimo, da gre pri predlaganem zakonskem posegu v načelo varstva zaupanja v pravo za ustavno dopustno možnost zakonskega urejanja oziroma za ustavno dopusten poseg v pravna pričakovanja sedanje varuhinje človekovih pravic in njenih namestnikov. Težko gospodarsko stanje države in njenih javnih financ oziroma splošno znana huda gospodarska in finančna situacija v državi, je stvarno utemeljen razlog, ki zahteva zmanjševanje javnih izdatkov z namenom, da se zagotovi stabilnost in vzdržnost javnih financ in s tem posledično tudi vzdržuje določena raven socialne države. Ta cilj nedvomno zasleduje javni interes, ki ga lahko v razmerju do načela varstva zaupanja v pravo oziroma v razmerju do veljavnega položaja varuhinje in njenih namestnikov označimo za prevladujočega. Izbran ukrep je tudi razumno

¹ Glejte npr. odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije: odločba US, št. U-I-277/05, 9.2.2006, objava: Uradni list RS, št. 21/06 in OdlUS XV, 15; odločba US, št. U-I-187/05, 18.10.2007, objava: Uradni list RS, št. 101/07 in OdlUS XVI, 77; sklep US, št. U-I-259/07, objava: Uradni list RS, št. 108/07 in OdlUS XVI, 81.

povezan s tem ciljem, saj brez njegove uveljavitve cilja ni mogoče doseči v enaki meri. Vzpostavljeno je sorazmerje med prizadetostjo pričakovanih zakonskih pravic, ki jo bo povzročil predlagani ukrep, in koristjo, ki jo pridobimo z njegovo uporabo (uresničevanje načela socialne države glede javnih financ; uresničevanje načela pravne države glede zakonitosti in transparentnosti). Upoštevati je treba tudi, da se z izbranimi sredstvi varujejo tudi pravice drugih v smislu tretjega odstavka 15. člena Ustave – čeprav na splošni ravni in posredno – socialna varnost državljanov in drugih oseb pod jurisdikcijo Republike Slovenije (tudi razlog potreb varčevanja na področju javnih financ v času recesije oziroma gospodarske krize). Tako je tudi spoštovano ustavno načelo sorazmernosti, ki glede na ustavnosodno presojo Ustavnega sodišča Republike Slovenije temelji v 2. členu Ustave Republike Slovenije, doseg tega načela pa določa tretji odstavek 15. člena Ustave Republike Slovenije.

Ukrep torej temelji na ciljih socialne in pravne države (2. člen Ustave). Pravica varuha človekovih pravic ter namestnikov varuha do nadomestila plače po prenehanju funkcije še obstaja, vendar je glede na dosedanjo (veljavno) zakonsko ureditev po določbah predloga zakona nekoliko omejena ter bolje nadzorovana. Gre torej za najmanjši možni vpliv na pravice in interese morebitno prizadetih subjektov.

Glede na navedene ugotovitve o potrebnosti in nujnosti predlagane zakonske ureditve za zavarovanje prevladujoče javne koristi Vlada Republike Slovenije meni, da predlagane zakonske rešitve ne posegajo nedopustno v načelo zaupanja v pravo iz 2. člena Ustave in da je zato predlagana zakonska ureditev z njim skladna. Ker se z njo posega zlasti v višino nadomestila plače in njegovo trajanje, gre tudi za sorazmeren poseg v navedeno načelo.

2.3. Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predloženega zakona se nanašajo na:

- Znižanje višine nadomestila po prenehanju mandata iz 100 odstotkov na 80 odstotkov zadnje plače, ki jo je varuh prejel, ko je opravljal funkcijo;
- Skrajšanje časa prejemanja nadomestila na osem mesecev od prenehanja mandata;
- Možnost podaljšanja pravice do nadomestila do izpolnitve pogojev za upokojitev, vendar največ za šest mesecev
- uvajanje rešitve, po kateri varuhu ne prida pravica do nadomestila, če mu v šestih mesecih od izvolitve v državnem zboru funkcija varuha preneha;
- Prenehanje pravice do prejemanja nadomestila plače, če se varuh pred potekom obdobja, za katerega mu pripada nadomestilo plače, zaposli, prične opravljati pridobitno dejavnost ali izpolni minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja.

Navedene rešitve bodo veljale tudi za namestnika varuha. 50. člen veljavnega Zakona o varuhu človekovih pravic namreč že sedaj določa, da določbe zakona v delu, ki ureja pravice varuha po prenehanju njegove funkcije, veljajo tudi za njegovega namestnika.

a) Normativna usklajenost predloga zakona:

Zakon je usklajen z obstoječim pravnim redom in splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.

b) Usklajenost predloga predpisa:

Predlog zakona je bil posredovan v usklajevanje Varuhu človekovih pravic dne 24. 9. 2012

c) Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona:

V postopku priprave predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varuhu človekovih pravic javnost ni sodelovala.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlagane spremembe ne bodo dodatno obremenile državnega proračuna in druga javna finančna sredstva.

Predlagatelj ocenjuje, da bodo na podlagi predlaganih sprememb zakona, s katerim se bodo omejile pravice varuha ter njegovih namestnikov po prenehanju mandata, finančni učinki pozitivni. Finančni učinki bodo neposredno odvisni tudi od obdobja, za katerega bodo varuhi in njegovi namestniki uveljavljali pravice do nadomestila plače po prenehanju opravljanje svoje funkcije, zato zaenkrat finančnih učinkov natančno ni možno izračunati.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona bo zaradi omejevanja pravic funkcionarjev po prenehanju mandata imel pozitivne finančne učinke na državni proračun, dodatna proračunska ali druga javnofinančna sredstva niso potrebna.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

V primerljivih pravnih sistemih tako držav članic Evropske unije in drugih držav zakonodaja, ki ureja varuha oziroma ombudsmana, nadomestil po prejemanju funkcije praviloma večinoma ne ureja. Za funkcionarje varuha oz. ombudsmana oziroma podobne nosilce funkcij tako veljajo pravila, ki veljajo za druge funkcionarje po prenehanju mandata.

Estonija

Na podlagi »Chancellor of Justice Act«, ki bo pričel veljati 1. januarja 2013, bo varuh imenovan za sedemletni mandat. Predvideno je, da bo po izteku mandata ali pred iztekom le-tega, če je obdobje, ko ne more aktivno izvajati svojih dejavnosti, več kot šest zaporednih mesecev, imel pravico prejemati nadomestilo v znesku v višini svoje plače. V zakonu niso predvidene druge posebne dodatne ugodnosti.

Pred spremembo zakona je imel varuh ob dosegu polne pokojninske starosti tudi pravico do prejemanja službene pokojnine, če je opravljal te pristojnosti najmanj pet let. Službena pokojnina za upokojenega varuha je znašala 70 odstotkov plače, ki jo je prejemal v času opravljanja funkcije.

Litva

Ombudsman ima pravico do enakega plačila dva oziroma tri mesece po prenehanju funkcije.

Finska

Na Finskem ombudsman in njegov namestnik dobita plačo, ki se določi na enaki osnovi kot plača ministra za pravosodje in njegovega namestnika. V času opravljanja funkcije, se tako ombudsman kot njegov namestnik odpovesta nadomestilu iz delovnega razmerja, za čas trajanja mandata ter vsem drugim ugodnostim iz delovnega razmerja, kar bi lahko ogrozilo njuno verodostojnost in nepristranskost. Iz predpisa, ki ureja delo ombudsmana na Finskem ne izhaja pravica do nadomestila plače po prenehanju opravljanja funkcije ombudsmana.

Zakon ni predmet usklajevanja s pravom Evropske unije.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne vpliva na obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

Zakon ne bo imel posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo:

Zakon ne bo imel posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju:

Zakon ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Zakon ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6. Izvajanje sprejetega predpisa

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje in javno upravo, ki bo v okviru svojih pristojnosti tudi spremljalo izvajanje sprejetega predpisa.

6.7. Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. OBRAZLOŽITEV PREDLAGANEGA SKRAJŠANEGA POSTOPKA OBRAVNAVE PREDLOGA ZAKONA V DRŽAVNEM ZBORU

Na podlagi 142. člena Poslovnika državnega zbora se predlaga obravnavo in sprejem zakona po skrajšanem postopku. Gre namreč le za eno vsebinsko spremembo oziroma dopolnitev zakona, ki sledi že sprejetim odločitvam zakonodajalca glede ureditve pravic poslancev po prenehanju funkcije kot tudi realizacijo sklepa pristojnega delovnega telesa Državnega zbora, ki je predlagal celovito ureditev ter uskladitev zakonodaje, ki ureja pravice do nadomestila plače vsem funkcionarjem, med katere sodi tudi funkcija varuha človekovih pravic. Takšna ureditev bo prispevala tudi k smotrnejši porabi proračunskih sredstev.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varuhu človekovih pravic (Uradni list RS, št. 71/93, 15/94 - popr. in 56/02 - ZJU) se 49. člen spremeni tako, da se glasi:

»49. člen

Varuh, ki mu je prenehala funkcija in iz objektivnih razlogov ne more nadaljevati z opravljanjem prejšnje funkcije ali nadaljevati prejšnjega dela ali dobiti druge ustrezne zaposlitve in ne izpolnjuje minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine, ima, dokler ne začne opravljati funkcije oziroma dokler se ne zaposli ali začne opravljati pridobitne dejavnosti oziroma dokler ne izpolni navedenih pogojev za upokojitev, pravico do nadomestila plače v višini 80 odstotkov zadnje mesečne plače, ki jo je prejel, ko je opravljal funkcijo, vendar najdlje osem mesecev od prenehanja funkcije. Če je namesto zadnje plače prejel nadomestilo plače, se nadomestilo plače iz tega odstavka odmeri od zadnje mesečne plače, ki bi jo prejel, če bi opravljal funkcijo.

Pravica do nadomestila plače iz prejšnjega odstavka se lahko podaljša do izpolnitve pogojev za upokojitev, navedenih v prejšnjem odstavku, vendar najdlje še za šest mesecev.

Varuh, ki je opravljal funkcijo že pred mandatom, ki mu je prenehal, ima pravico do dodatnega trimesečnega nadomestila plače.

Čas prejemanja nadomestila plače se varuhu, ki mu je prenehala funkcija, šteje v pokojninsko dobo. V tem času je socialno zavarovan po predpisih, ki urejajo socialno zavarovanje oseb v delovnem razmerju, ob upokojitvi pa mu pripada pravica do odpravnine.

Če varuhu funkcija preneha pred potekom šestih mesecev od izvolitve v državnem zboru, nima pravice do nadomestila plače.«.

2. člen

Za 49. členom se doda nov 49.a člen, ki se glasi:

»49.a člen

O pravici do nadomestila plače iz prejšnjega člena odloča pristojno delovno telo državnega zbora.

Za uveljavljanje pravice do nadomestila plače mora varuh, ki mu je prenehala funkcija, najkasneje v petnajstih dneh po prenehanju funkcije pristojnemu delovnemu telesu iz prejšnjega odstavka predložiti vlogo za uveljavljanje pravice do nadomestila plače in dokazila o izpolnjevanju pogojev za pridobitev pravice do nadomestila plače. V primeru nemožnosti vrnitve na delovno mesto v okviru prejšnjega delodajalca je treba izkazati, zakaj vrnitev ni mogoča.

O vlogi za uveljavljanje pravice do nadomestila plače odloči pristojno delovno telo državnega zbora najkasneje v štirinajstih dneh s sklepom, zoper katerega ni pritožbe.

Pravica do prejemanja nadomestila plače preneha, če varuh, ki mu je prenehala funkcija, pred potekom obdobja, za katerega mu pripada nadomestilo plače, začne opravljati drugo funkcijo, se zaposli, začne opravljati pridobitno dejavnost ali izpolni minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno

pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma v skladu s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine.

Varuh, ki mu je prenehala funkcija, je v času prejemanja nadomestila plače dolžan obvestiti pristojno delovno telo državnega zbora in organ, ki izplačuje nadomestilo plače o vseh prejemkih iz naslova opravljanja dela najkasneje v sedmih dneh po prejemu plačila. Za prejete zneske po plačilu davkov in obveznih prispevkov se varuhu zniža znesek nadomestila plače, ki mu pripada v skladu s prvim odstavkom prejšnjega člena, kar se obračuna pri prvem naslednjem izplačilu nadomestila plače.

Nadomestilo plače, prispevki za socialno zavarovanje in odpravnina se izplačujejo iz proračunskih sredstev varuha človekovih pravic.

Varuh, ki mu je prenehala funkcija, zaradi izogibanja določbam o trajanju in višini nadomestila ne sme sklepati dogovorov za odložena plačila in drugih dogovorov, ki bi bili v nasprotju z namenom pravice do nadomestila .

Če varuh, ki mu je prenehala funkcija, ravna v nasprotju s petim in sedmim odstavkom tega člena, mu preneha pravica do nadomestila plače in mora vrniti zneske nadomestila plače, ki so bili prejeti neupravičeno.«.

3. člen

50. člen se spremeni tako, da se glasi:

»50. člen

Določbe 48., 49. in 49. a člena veljajo tudi za namestnika varuha.«.

4. člen

Za 56. členom se doda nov 56. a člen, ki se glasi:

»56.a člen

Z globo v višini 1.000 eurov se za prekršek kaznujeta varuh ali njegov namestnik, če v času prejemanja nadomestila plače, v nasprotju s petim odstavkom 49.a člena ne obvestita pristojnega organa iz prvega odstavka 49.a člena o vseh prejemkih iz naslova opravljanja dela ali v času prejemanja nadomestila plače skleneta dogovor o odloženem plačilu ali drug dogovor v nasprotju s sedmim odstavkom 49.a člena tega zakona.

Nadzor nad izvajanjem uveljavljanja pravice do nadomestila kot prekrškovni organ opravljajo proračunski inšpektorji.«.

KONČNA DOLOČBA

5. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Zakon določa, da ima varuh, kateremu je prenehala funkcija in iz objektivnih razlogov ne more nadaljevati prejšnjega dela ali nadaljevati z opravljanjem prejšnje funkcije ali dobiti druge ustrezne zaposlitve in ne izpolnjuje minimalnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, oziroma s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine pravico do nadomestila v višini 80 odstotkov zadnje plače, ki jo je prejel. Določeno je, da varuhu nadomestilo pripada največ osem mesecev, pri čemer je obdobje prejemanja tega nadomestila določeno sorazmerno višje glede na dolžino trajanja mandata ostalih funkcionarjev. Funkcija varuha traja namreč šest let z možnostjo enkratne ponovitve.

Varuh, ki je opravljal funkcijo že pred mandatom, ki mu je prenehal, ima enako kot vsi ostali funkcionarji, pravico do dodatnega trimesečnega nadomestila plače za prejšnji mandat.

Nadomestilo varuhu ne pripada, če je opravljal funkcijo manj kot šest mesecev. Če bivši varuh, ki zaprosi za nadomestilo, prejema prihodke iz naslova opravljanja drugega dela ali dejavnosti, se mu znesek prejetega plačila zniža za znesek nadomestila, ki mu pripada po preteku funkcije.

Če varuh po prenehanju funkcije izpolni pogoje za upokojitev, mu pripada pravica do odpravnine.

Določbe glede pravice do nadomestila plače po prenehanju opravljanja funkcije varuha, v skladu z veljavno določbo 50. člena Zakona o varuhu človekovih pravic, veljajo tudi za namestnika varuha.

K 2. členu:

V novem 49.a členu se določa način uveljavljanja in odločanja o pravici do namestila plače po prenehanju funkcije. O pravici do nadomestila plače odloča pristojno delovno telo državnega zbora.

Varuh lahko uveljavlja pravico do nadomestila v petnajstih dneh po prenehanju funkcije na podlagi vloge za uveljavljanje pravice do nadomestila plače ter dokazil o izpolnjevanju te pravice. Hkrati je treba z vlogo izkazati tudi, zakaj vrnitev k prejšnjemu delodajalcu ni mogoča. O vlogi pristojno delovno telo državnega zbora odloči v štirinajstih dneh, zoper sklep pa ni možnosti pritožbe.

V času prejemanja nadomestila plače je bivši varuh dolžan obvestiti organ, ki je odločil o pravici do prejemanja nadomestila po prenehanju funkcije, kot tudi organ, ki nadomestilo plače dejansko izplačuje iz proračunskih sredstev (torej varuha človekovih pravic) o svojih prejemkih iz naslova opravljanja dela, saj se mu pri naslednjem obračunu nadomestila plače, znesek nadomestila plače zniža za prejete zneske. Bivši varuh v času prejemanja nadomestila plače ne sme sklepati dogovorov za odložena plačila in drugih dogovorov, ki bi bili v nasprotju z namenom zakona.

Varuh ni več upravičen do prejemanja nadomestila plače po prenehanju funkcije v naslednjih primerih:

- če se zaposli,
- če je imenovan ali izvoljen na drugo funkcijo ali če nadaljuje z opravljanjem funkcije, ki jo je opravljal do imenovanja na funkcijo varuha;
- če prične opravljati pridobitno dejavnost,
- če izpolni minimalne pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine brez zmanjšanja v skladu s predpisi, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma v skladu s posebnimi predpisi, v katerih je urejena pravica do starostne pokojnine.

K 3. členu:

Člen določa, da se določbe zakona, ki se nanašajo na pravice varuha do nadomestila plače po prenehanju funkcije, nanašajo tudi na njegovega namestnika. Zaradi dopolnitve zakona je potrebno sklicevanje tudi na 49.a člen.

K 4. členu:

Določena je sankcija za primer kršitve določbe glede obvestitve pristojnega organa o spremenjenih okoliščinah, na podlagi česar se bi spremenila višina nadomestila iz 49. člena. Prav tako je določena sankcija za primer, če bi varuh ali njegov namestnik neupravičeno sklenil dogovor za odložena plačila ali drug dogovor. V obeh primerih varuhu ali njegovemu namestniku pravica do nadomestila preneha, vrne pa tudi zneske neupravičeno prejetih nadomestil.

Nadzor nad določbami tega zakona izvaja proračunska inšpekcija, ki je organizirana v okviru Ministrstva za finance.

K 5. členu

Določen je začetek veljavnosti zakona.

IV. ČLENI, KI SE SPREMINJAJO

49. člen

Varuh, ki mu je prenehal mandat in iz objektivnih razlogov ne more nadaljevati prejšnjega dela ali dobiti druge ustrezne zaposlitve, niti ni izpolnil pogojev za upokojitev po splošnih predpisih, ima pravico do nadomestila plače v višini plače, ki bi jo prejemal, če bi opravljal funkcijo, dokler se ne zaposli oziroma dokler ne izpolni pogojev za upokojitev po splošnih predpisih, vendar najdlje eno leto od prenehanja mandata.

Pravica do nadomestila iz prejšnjega odstavka se lahko podaljša do izpolnitve pogojev za upokojitev po splošnih predpisih, vendar najdlje še za eno leto.

Čas iz prejšnjih dveh odstavkov se šteje varuhu, ki mu je prenehal mandat, v delovno dobo. V tem času je socialno zavarovan po predpisih, ki urejajo socialno zavarovanje oseb v delovnem razmerju.

50. člen

Določbe 48. in 49. člena veljajo tudi za namestnika varuha.